

přetíženým nebo méně schopným. Nebezpečí je tím větší, čím více obtíží působí aplikace zákona dosud nevyzkoušeného.

Teprve budoucnost arci ukáže, kterou cestou se dá zákonodárná praxe a s jakým úspěchem se setká.

V Praze dne 20. září 1928.

Dr. Vladimír Solnař.

Normy procesního práva na území ČSR. v desetiletí 1918—1928.

Stát československý převzal vedle jiných i procesně-právní normy států, na jejichž troskách vznikl. Ale už sama skutečnost zániku staré státní organizace nutila k vydání nových norem procesního práva a ke zřízení nových soudů.

Bylo nezbytno bez odkladu zřídit Nejvyšší soud (5/18 a 216/19), určit příslušnost rozhodování o nárocích proti státu a jeho částem (4/18) a zřídit tribunál, který by řešil kompetenční konflikty mezi řádnými soudy na jedné a správními úřady na druhé straně a mezi Nejvyšším správním soudem a řádným soudem (3/18, 635/20). Mezi nezbytnosti patřilo též zřízení vlastního patentního soudu (305/19) a určení úředního listu pro uveřejňování zápisů do obchodního rejstříku (397/19).

Vedle vyplňování mezer organizačních přistoupilo se k působení soudní organizace i platných norem procesních potřebám nového státu. Vláda byla zákonem zmocněna, aby změnila počet, sídla i obvody soudů (6/18, 188/19). Ohledně platných procesních norem ovládl názor, že ani rakouským ani uherským jako celku nemá být dána přednost, že jen prozatím mají zůstat v platnosti omezeny na své staré obvody, dokud nebude kodifikováno nové, sjednocené právo procesní na domácích základech. K přípravě této kodifikace bylo zřízeno samostatné ministerstvo pro sjednocení zákonodárství a organizace správy (431/19, 501/21). Výjimkou na území odstoupeném Německou říší (Hlučínsko) zavedeny byly normy rakouské (152/20, 18/21 a řuz., 253/21). V řízení exekučním byla pak stanovena stejná vykonatelnost veškerých exekučních titulů vzniklých v tom či onom území Československého státu (237/19) a zrušena stará ustanovení o právní pomoci.

Pokud se týká jednotlivostí nové úpravy organizace soudní, jde tu jednak o zřízení zvláštního oddělení pro Podkarpatskou Rus při soudní tabuli v Košicích (634/20), jednak o zavedení nového jednacího řádu soudního na Slovensku a Podkarpatské Rusi (99/24) a konečně o celou řadu zákonů, jimiž se zřizují nové soudy, některé opět se naopak ruší, po případě doznávají změn v rozsahu svého obvodu. Se změnami v organizaci soudů jdou současně pronikavé změny v obsazení míst soudců. Tito

mohou býti po dobu organisace přesazeni nebo dáni na odpocinek (6/18, 77/19). K rychlému opatření dostatečného počtu soudců zkrácena jest přípravná služba soudcovská a umožňuje se přejímání soudců z Bosny a Hercegoviny (77 a 124/19 a d.), dbá se ovšem, aby soudci byli znalí státního jazyka (76/19). K zachování čistoty v soudnictví směřují zákon proti úplatkářství a porušování úředního tajemství (178/24) a nařízení, aby platy odváděny byly jen prostřednictvím Poštovního úřadu šekového (125/21). Soudy nejsou nadále ani úřady depositními, i tato funkce přechází na Poštovní úřad šekový (88/24, 164/26). Při vrchním zemském soudu v Praze zřizují se 2 disciplinární komise a personální senát (56/14).

Organisaci advokátů a notářů dostává se rovněž nové úpravy. I tu jest v začátcích třeba opatřiti dostatek sil. Pro Slovensko a Podkarpatskou Rus zavádí se subsidiárně ustanovení rakouská o způsobilosti k úřadu veřejných notářů (196/19). Také advokátům a kandidátům advokacie umožňuje se přesídliti z území rak. advokát. řádu do území uherského adv. řádu (83/20). Přípravná prakse se zkracuje i na území rak. adv. ř. na pět let (40/20). Činnost advokátních a notářských komor na Slovensku jest zcela nově upravena (167/20). Dochází také k nové úpravě advokátního tarifu (498/19).

Vedle nových úprav v organisaci soudů, advokacie a notářství dochází ke změnám i v normách procesních, upravených jurisdikční normou, civilním řádem soudním, řádem exekucním, konkursním, vyrovnacím a řádem o řízení ve věcech nesporných. Jsou to úpravy a změny jen částečné, nikoliv rozsáhlé, ale při tom přece velmi pronikavě působící na celkový charakter soudního řízení. Byly určeny pro dobu přechodnou, aby pokud možno přizpůsobily naléhavým potřebám nového státu staré právní normy do té doby, než dojde ke kodifikaci nových.

Uvedené změny mají své vůdčí myšlenky. Vedle odstranění ustanovení vstahujících se na privilegia zapuzené dynastie, jsou tu ustanovení, jež směřují jednak k racionalisaci soudního řízení, jednak k propůjčení více volnosti občanům a konečně k uplatnění zřetelů sociálních. R a c i o n a l i s a c í řízení nazývám zrychlení a zlevnění postupu řízení za současného šetření silami soudců. Postoupilo se k ní novelami č. 161/21 a 123/23. Jimi zvýšena byla hranice pro řízení ve věcech nepatrných v řízení sporném na 300.— Kč, v řízení konkursním na 10.000.— Kč, řízení upomínací stalo se přípustným až do 5000.— Kč, příslušnost okresních soudů až do hodnoty 5000.— Kč a to i pro věci směnečné (vzor c. ř. s. uh.), opravné prostředky v c. ř. s. uh. a při věcech menší hodnoty obmezeny, vzdání se ústního jednání odvolacího podporováno, lhůty zvl. v c. ř. s. uh. nově upraveny a prodlužování jich obmezeno. To vše směřuje k r y c h l é m u p o s t u p u a z l e v n ě n í řízení. Š e t ř e n í s i l a m i s o u d c ů má za účel ustanovení samosoudců u sborových soudů při věcech až do 20.000.— Kč, dále ve sporech manželských a při konkursu, přípustnost vydávání rozsudků pro zmeškání, uznání a vzdání se

nároku na rubrikách k žalobě, vypuštění skutkového děje z obsahu rozsudku jako jeho samostatné části (vzor c. v. s. uh.), přenesení vyřizování jednoduchých věcí v řízení exekučním, poručenském a opatrovnickém i pozůstalostním na úředníky kanceláře a konečně nucené používání notářů jako soudních komisařů ve věcech pozůstalostních v sídlech shorových soudů. Větší volnost oběma se propůjčuje upravením formule přísahy osob bez konfese, dále ponecháním stranám na vůli, chtějí-li si připravit projednání pozůstalosti samy, zrušení pokusů o smír ve sporech o rozvod manželství a zrušení obhájce svazku manželského při řízení o neplatnost a rozluky manželství a konečně dání možnosti jednati před soudem bez advokáta ve věcech až do 2000.— Kč. Sociální zřetеле došly uplatnění ve zvýšení nezabavitelného minima při exekuci na platy zaměstnanců a jejich vdov (314/20), dále při exekuci na výměnky (66/25), v ustanovení o odkladech exekučního vyklizení (409/20 a d.), v příročí živnostníkům, býv. vojákům válkou upadlým pro pohledávky před 31. XII. 1918 (393/20 a d.) a zvýšením částky služného, požívajícího v konkursu I. pořadí (190/22).

Konečně přichází celá řada rozptýlených ustanovení, která není sice možno podřaditi pod všeobecný název, která však jsou velmi důležitá. Jsou to zejména:

Zákon, kterým se mění a doplňují některá ustanovení zák. o soudním řízení ve věcech občanských a o řízení exekučním (23/28), zavedení metrické míry na Slovensku a Podkarpatské Rusi (386/22), elektrické vedení všeužiteč. podniků předmětem zápisu do pozemkových knih co příslušenství nemovitosti (187/22), úprava některých částí c. ř. s. uh. (164/24), prohlášení za mrtvého účastníků války a spojení s žádostí o ně žádosti o rozluky manželství (252/21), peněžité závazky v rak. korunách mezi ČSR. a Rak. rep. nevymáhatelné za jistých podmínek (173/20), reforma poručenského a opatrovnického práva na Slovensku a Podkarpatské Rusi (123/23), neodkladné opatření ohledně jmění pozůstalostního (123/23), obecný soud pro naše úředníky v cizině (161/21), příslušnost pro spory z poměru rodičského a manželského, nemá-li zde manžel ani obec. a zvl. soud, ev. není již příslušníkem (161/21), určení nejnižší částky vyrovnací a konkursní (18 a 99/23) a následky prodlení s kvotami (99/23).

Zvláštní zmínky zasluhuje provedení § 105 ústavní listiny o právu těch, jichž soukromoprávní nároky v řízení administracním byly — podle jejich názoru — zkráceny, k podání žaloby na platnění oněch nároků před řádnými soudy (214/25).

Revoluční situace dává také vznik celé řadě zvláštních soudů. Jde tu nejen o úpravu rozhodčích soudů bratrských pokladen (242/22) a o soudy hornické (170/24), nýbrž o nové vynětí řady právních poměrů z příslušnosti řádných soudů. Vznikají rozhodčí soudy dělnické pro rozhodování o náhradě škody pro vypuzení z práce nedovoleným nátlakem (662/19), rozhodčí soudy mzdové u stavebních živností (45/22), rozhodčí komise pro zá-

vody se závodními výbory (330/21) a rozhodčí soud Státního pozemkového úřadu (196/26).

Bezpečnost soukromoprávních styků s cizinou zajišťují mezinárodní úmluvy o právní pomoci. Úmluvy toho druhu má československý stát s Belgií (78/28), Bulharskem (58/27), Estonskem (26/28), Francií (46/26), Itálií (126/26), Polskem (26), Rumunskem (171/26), Švýcarsy (9/18), Velkou Británií a Irskem (70/26). Právní pomoc ve styku s Německým Rakouskem a Německou říší jsou upraveny na základě reciprocity (145/19 resp. 131/24). Exekuci podle spisů a listin zřízených v cizině upravuje u nás zák. 23/28.

Jak výše byla učiněna již zmínka, byly staré rakouské a uherské procesně-právní normy novým státem podrženy jen pro dobu přechodnou. S přípravnými pracemi ke kodifikaci nového vlastního práva bylo započato již v prvním roce republiky a práce — pochopitelně velmi obsáhlé — za organizace ministerstva pro sjednocení zákonodárství a organizace správy se schylují k zakončení.

V Praze dne 21. září 1928.

Dr. Jan Procházka.

Decenium československé finanční politiky.

Přehlédnouti prvé desetiletí čsl. finanční politiky je radostno nejen proto, že jedná se o desetiletý vývoj financí našeho vlastního státu, nýbrž — a to zejména — z toho důvodu, že desetileté úsilí a obětavá práce řady lidí došla plného úspěchu v konsolidování mechanismu tak složitého jako jest veřejné finanční hospodářství moderního státu, nota bene státu bez vlastní tradice státně-politické a finanční. V desátém jubilejním roce republiky můžeme konstatovati plný zdar tohoto díla, jež vlivem mimořádných okolností zdálo se častokrát býti nad naši sílu a jež k zdárnému výsledku přivedl jen nezdolný optimismus práce vedoucích i podřízených sil a obětavá důvěra občanstva ve vlastní stát.

I. Úkoly, jež na poli finančním bylo novému státu při jeho vzniku zdolávati, vynucovaly si okamžité a neodvratné řešení v celé řadě odvětví najednou, aniž tu bylo zkušeností, prostředků a sil, nutných k řádnému jejich zdolání. V prvé řadě vnucovala se k neprodlenému řešení otázka o r g a n i s a c e f i n a n č n í h ů ů ř a d ů. Šlo tu především o vybudování nejvyššího orgánu ve věcech finančních, ministerstva financí, jež mělo převzít po svém ustavení řízení finančních záležitostí nového státu. V tomto směru lze považovati za štěstí, že předválečná česká pozitivní politika, ironicky často zvaná »drobečkovou«, dovedla přivést české úředníky do ústředních úřadů vídeňských, čímž zajistila